

Севастьянов В. О.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

Однією з найбільш актуальних проблем педагогіки вищої школи сьогодні є академічна успішність, що пов'язано з підвищенням вимог до фахівців і обумовлено високим темпом розвитку технологій, величезним потоком інформації, а значить, необхідністю вжиття заходів щодо поліпшення якості вузівської підготовки, і, відповідно, підвищенням навчальної успішності студентів.

Дана проблема вивчається в психології та педагогіці з давніх часів, але залишається досі предметом гарячих суперечок, і областю протистояння абсолютно протилежних точок зору на аспект визначення провідних чинників забезпечення навчальної успішності та попередження неуспішності. У працях вітчизняних і зарубіжних психологів визначено вплив самооцінки на діяльність людини, що дозволяє, зокрема, передбачити її тісний взаємозв'язок з таким видом діяльності, як навчальна, а, відповідно, і з її об'єктивним виразом - успішністю. Зв'язок між самооцінкою і навчальними досягненнями носить характер взаємовпливу. З одного боку, успіхи в навчанні можуть впливати на самооцінку, а з іншого - оптимізація рівня самооцінки може привести і до підвищення успішності.

У педагогічній практиці вищих навчальних закладів чимало прикладів, які підтверджують, що уявлення студентів про свої здібності суттєво впливають на їх успіхи в навчанні і часом можуть призводити до того, що рівень успішності студента виявляється значно нижче, ніж можна було б припустити, орієнтуючись тільки на його потенційні можливості.

Так юнаки, що володіють високою самооцінкою, зазвичай пояснюють свої навчальні успіхи хорошими здібностями. Студенти ж з низькою самооцінкою, як правило, не приймають успіх як своє особисте досягнення і пояснюють його випадковістю. Одні й інші сприймають невдачу як свідчення нестачі власних умінь. Однак для юнаків з високою самооцінкою на відміну від їхніх однолітків з низькою самооцінкою ці невдачі є принципово іншими за самоусвідомленням.

Студенти, які мають адекватну самооцінку, виявляють стійку зростаючу активність пізнавальної діяльності в процесі навчання. Для студентів із заниженою самооцінкою характерна гаснуча після першої навчальної невдачі активність пізнання. Студенти, які мають завищену самооцінку, виявляють зростання активності пізнавальної діяльності на початку рішення завдання і її згасання після першого невірної відповіді. Завищена самооцінка, надмірна впевненість у своїх можливостях призводить до того, що студенти, недооцінюючи навчальне завдання, відмовляються його розглядати як адекватне для самопізнання і не виявляють активності. Після невірної відповіді студенти переконуються, що завдання нестандартне, оригінальне та втрачають до нього інтерес.

Отже можна припустити, що студентам з гарною успішністю властиві більш високі показники як, в цілому, за інтегральною категорією «самооцінка», так і за окремими параметрами, які в значній мірі відображають її зміст: рівень домагань, внутрішня конфліктність, самоцінність, самоприйняття. Таким чином, перевірка цієї гіпотези, вивчення взаємозв'язку самооцінки та успішності у навчальній діяльності є важливим завданням сучасної психології та педагогіки у теоретичному та практичному вимірі.

Роботу виконано під керівництвом доцента кафедри Практичної психології Казарової А.М.